

HANDIKAPPRÅDET I JAKOBSTAD

Protokoll fört vid möte fredagen den **8.11.2019 kl. 13.30-15.15 i SeniorCentret, Runebergsg. 9, mötesrummet**

Närvarande: ordf. Seppo Kangas, Pehr Ahlstedt, Maire Paavola, Christel Granholm-Hagen, Frida Sjöblom, Eivor Emas, Laila Rantanen-Timonen, Markus Karlsson, Viktor Nieminen.

Frånvarande: Monica Grankulla-Häggblom

Beslut:

1 Öppnande av mötet

Ordförande Seppo Kangas öppnade mötet och hälsade de närvarande hjärtligt välkomna till årets fjärde möte. Han konstaterade att detta är ett viktigt möte, kanske det viktigaste på länge då vi har att ta beslut om ett utlåtande om färdtjänsten.

2 Konstaterande av laglighet och beslutförhet

Mötet konstaterades vara lagenligt sammankallat och beslutfört.

3 Föregående mötets protokoll

Protokollet från mötet 17.10.2019 upplästes och godkändes.

4 Social-och hälsovårdsverkets brev angående upphandling av färdtjänst och anhållan om synpunkter

Social-och hälsovårdsverket har inkommit med följande brev på svenska och finska:

Begäran om synpunkter

Lagen om transportservice trädde i kraft 1.7.2018. I praktiken medförde lagen att taxitrafiken är öppen för konkurrens. Den särskilda regleringen av taxicentraler slopades, likaså fasta priser och reglering av antalet tillstånd för taxi.

21.8.2018 beslöt social- och hälsovårdsnämnden att en upphandling av handikappomsorgens färdtjänstresor påbörjas, endera för samarbetsområdet eller i samarbete med landskapet.

En konsultutredning av färdtjänstens omfattning och karaktär i Larsmo, Jakobstad, Pedersöre och Nykarleby har gjorts under detta år med målsättning att verkställa en upphandling i egen regi. En upphandling är en komplicerad process, som förutsätter mycket arbete och kunskap.

Nu har vi istället erbjudits möjlighet att ansluta oss till en färdtjänstupphandling som TeeSe Botnia Ab i Vasa gjort under våren/sommaren 2019. TeeSe Botnia Ab är ett in-house företag som tillhandahåller tekniska tjänster åt sina ägare, bl.a. upphandlingstjänster. Bolaget ägs av kommunerna i syd- Österbotten samt av kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt.

I upphandlingen har TeeSe Botnia berett alla direkta och indirekta ägarkommuner att ansluta sig till den av dem upphandlade medlingsenheten för transporter. Den upphandlade medlingscentralen är Vasa ULA-taxi. För vårt samarbetsområde skulle det vara mest ändamålsenligt att ansluta sig till ett redan fungerande system. För social- och hälsovårdsverkets samarbetsområde har ULA-taxi meddelat att de har kapacitet att utöka avtalstrafik för färdtjänst inom samarbetsområdet.

Med tanke på att det framtida samarbetet inom landskapet kommer att öka, vore det viktigt att finnas med i en större fungerande medling av färdtjänsttrafik, både vad gäller färdtjänst enligt handikappservicelagen och socialvårdslagen. Vasa stad kommer att ansluta sin färdtjänst till det upphandlade ULA-taxi fr.o.m. 1.1.2020.

Beställning av taxi skulle ske genom ett särskilt angivet telefonnummer.

Samtalet kostar från en fast telefonanslutning enligt lokalsamtalsavgift, från gsm enligt avtal med den egna teleoperatören, genom textmeddelande enligt avtal med teleoperatören.

För de klienter som har behov av en så kallad "bekant taxi", bereds möjlighet att ansöka om rätten till det. Beslut om rätten att använda "bekant taxi" görs på basen av en individuell bedömning samt bedömning av klientens servicebehov. Rätten till "bekant taxi" förutsätter mycket vägande skäl. Utgångspunkten är att taxiföretagaren vet vilken hjälp, handledning och tillsyn klienten behöver under transporten och att resan kan äventyras väsentligt eller hindras helt och hållet om inte "bekant taxi" anlitas.

Syftet med färdtjänsten är att stöda klienten till ett självständigt liv.

Social- och hälsovårdsverket i Jakobstad/handikappomsorgen ger handikappråden i samarbetsområdet möjlighet att genom utlåtanden ge sina synpunkter på anslutning till den av TeeSe Botnia upphandlade medlingscentralen ULA-taxi.

Utlåtandena bör vara oss tillhanda **senast 5.11.2019**.

Utlåtande skickas till sekreterare Ulla-Stina Rautamo, ulla-stina.rautamo@jakobstad.fi

Jakobstad 22.10.2019 Carola Lindén

Handikapprådet diskuterade ett förslag till utlåtande som ordföranden och sekreteraren hade framlagt för rådet. Rådet ansåg det vara fint att få avge utlåtande i ett så viktigt ärende. Förslaget till utlåtande upplästes på mötet och handikapprådet godkände utlåtandet enhälligt.

Handikapprådets utlåtande lyder som följer:

Till Social-och hälsovårdsverket i Jakobstad

Hänv. Utlåtande om upphandling av färdtjänst

Handikapprådet tackar för möjligheten att ge synpunkter och utlåtande om planerna för färdtjänsten!

I social-och hälsovårdsverkets brev framgår att man haft som målsättning att verkställa upphandling i egen regi och att en konsultutredning redan begärts i detta syfte. Nu verkar man att ändå frångå denna målsättning och istället att direkt ansluta sig till en upphandling som gjorts redan tidigare i år och därmed anlita ett vasaföretag som upprätthåller Vasa Ula-taxi. Detta företag är det som också handhar Fpa-taxicentralverksamhet. Fpa-taxiskjutsar har många sjuka och funktionshindrade väldigt dåliga erfarenheter av så man kan med fog ställa sig frågan varför funktionshindrade nu skall med färdtjänsten utsättas för detta allmänt känt dåliga system?

Vi anar att social-och hälsovårdsverket söker besparingar med det föreslagna systemet. TeeseBotnia/Vasa UlaTaxi sköter knappast systemet gratis för stadens färdtjänst heller men sådana tilläggskostnader har man väl räknat med. Man måste dock komma ihåg att hela handikaplagstiftningens andemening är att göra livet lättare för funktionshindrade. Färdtjänst beviljas enligt handikappservicelagen och enligt socialvårdslagen. Färdtjänst skall underlätta för funktionshindrade och för äldre att komma ut i samhället, ut från sina hem. Nu när hemmaboendet prioriteras kan man väl inte göra det besvärligare att få färdtjänst och komma ut.

Handikapprådet ställer sig kritiskt och motsätter sig att också färdtjänsten för funktionshindrade och äldre skall handhas av en beställningscentral i Vasa.

Konkurrensutsättning och upphandling behöver inte, måste inte verkställas på detta sätt. Lokala offerter på taxiskjutsar har kunnat i åratal göras ex. beträffande skjolskjutsar och upphandling kan göras inom Hilma-systemet, vilket är det vanliga.

En fråga som man osökt måste ställa sig är: hur utfaller det, hur blir det nu planerade systemet för de funktionshindrade? En central fråga i Ert brev är termen "bekant taxi". Vad innebär bekant taxi? Jo, frågan är faktiskt mycket viktigare än det låter, den frågan är central! ! Frågan är om valfrihet för den funktionshindrade färdtjänstkunden att ringa en bekant taxi som känner till den funktionshindrades speciella behov, som känner kunden vare sig det är frågan om en synskadad, en kund i rullstol eller med annat hjälpmedel eller en utvecklingshämrad.

Isynnerhet sistnämnda grupp som kanske inte har kapacitet att uttrycka sig är det synnerligen viktigt med taxichaufför som känner till kunden. Funktionshindrades erfarenheter av taxiskjutsar vittnar om hur svårt det kan kännas för den funktionshindrade med en taxichaufför som står handfallen i enkla hjälpsituationer. Det är kort sagt frågan om attityd, kunskap, människovänlig behandling av taxikunden som har ett funktionshinder

Rent praktiskt skulle det också bli komplicerat och försvåra livet för den funktionshindrade med att vara tvungen att anlita en beställningscentral, man måste veta exakt när tillställningen där man varit tar slut och man behöver skjutsas hem, knappast väntar taxin i så fall – som i centraliserat system kanske kommer från ort utanför hemorten- kan/vill beställningscentralen ens ordna en taxi, dessutom kanske inget tal om bekant taxi ens för många.

I fortsättningen måste de färdtjänstberättigade som önskar anlita bekant taxi och få ringa taxin från bekant nummer, anhålla om det av social-och hälsovårdsverket och kan beviljas detta av "mycket vägande skäl". Mycket sannolikt skulle många personer som nog berättigats till färdtjänst *inte* erhålla rätten till att få beställa *bekant taxi*, utan blir hänvisade till beställningscentralen och denna grupp färdtjänstberättigade funktionshindrade skulle troligen vara rätt stor. De kommer då att råka ut för alla de olägenheter som Fpa-skjutsningarna omvittnat har.

Invalidförbundet har gjort en undersökning om erfarenheterna hos sistnämnda grupp färdtjänstberättigade ("Mitä mieltä taksipalveluista", Invalidförbundets nätpublikation 10.10.2018).

I sammandraget i publikationen berättas om många besvärligheter som den funktionshindrade nu drabbas av: långa telefonköer, inget svar i vissa fall, taxin kommer inte och beställare får inte besked om att lämplig taxi inte råkar finnas till förfogande, förseningar, bristande lokalkännedom, chaufförer som inte har kunskap om hur hjälpa funktionshindrade, olämplig fordonsutrustning med mera.

Erfarenheterna av centraliserad taxibeställningstrafik vittnar om stora bristfälligheter i många avseenden. Varför vill man ansluta sig till ett system som uppvisat många bristfälligheter som uppmärksammas till och med på nationell nivå?

En annan synnerligen viktig aspekt är språket. I det system som social-och hälsovårdsverket nu verkar att gå in i är det möjligt att för en taxiskjuts från Jakobstad eller grannkommunerna kan taxin och chauffören komma från en mera avlägsen, kanske finskspråkig kommun och chaufförens kunskaper i svenska kan vara mycket bristfälliga. Förhållandet kan naturligtvis vara det motsatta, dvs. en enspråkigt svenskatalande chaufför för en finskspråkig kund i Jakobstad. Bristfälliga språkkunskaper kombinerat med bristfällig lokalkännedom kan ha oönskade tråkiga följder för den funktionshindrade kunden.

I Handbok om funktionshinderservice (THL/Institutet för hälsa och välfärd)) stadgas om färdtjänst bl.a.

"Fastän kommunen har rätt att besluta på vilket sätt färdtjänsten ordnas, kan personen med funktionsnedsättning kräva att tjänsten ordnas på det sätt som passar just honom eller henne. Det betyder att kommunen också ska fatta ett beslut inom individvården om sättet att ordna färdtjänsten.

Exempel på omständigheter som kräver beslut vid anordnandet av färdtjänst är

- krav på rätten att få använda bekant taxi (personen med funktionsnedsättning vill använda samma bekanta taxichaufför)
- och krav på att resor **inte slås ihop** med beaktande av personens med funktionsnedsättning individuella behov och integritetspolicy
- Det samma gäller krav på att personen med funktionsnedsättning ska befrias från att beställa taxi från resesamordningscentralen eller

- krav på att färdtjänsten ordnas på ett sätt, som tryggar personens individuella behov att förflytta sig och som beaktar de begränsningar att röra sig som personens funktionsnedsättning eller sjukdom medför.”

Handikapprådets beslut: *Handikapprådet omfattar enhälligt i denna skrivelse framförda synpunkter. En person med funktionsnedsättning har rätt att kräva att färdtjänsten ordnas på det sätt som passar den färdtjänstberättigade och utgångspunkten skall vara det individuella behovet och valfriheten, inte så rigoröst som man i Social-och hälsovårdsverkets brev kan utläsa att rätten till bekant taxi förutsätter ”särskilt vägande skäl”, det är det individuella behovet som avgör, det är inte en åsiktsfråga från myndighetens sida.*

Den taxiservice som upphandlas bör kunna försäkra att taxichauffören har lokalkännedom och känner till och kan ta hand om funktionshindrade kunder på ett bra sätt. Språkliga aspekten bör beaktas.

Handikapprådet i Jakobstad motsätter sig det föreslagna systemet med anslutning till TeeseBotniaUla-taxi och föreslår en lokalt upphandlad taxiservice vilket kulle bäst gagna färdtjänstbehövande, inte en anslutning till TeeseBotnia.

Paragrafen förklarades omedelbart justerad.

5 Övriga ärenden och mötets avslutande

Inga övriga ärenden fanns varför ordföranden tackade för ett bra möte och förklarade mötet avslutat.

Seppo Kangas, ordförande

Maire Paavola, sekreterare